

Slovensko

Robert Fico Peter Pellegrini Andrej Danko vláda diaľnice

Tábor v Hronci, kde sa stretávajú adoptívne a pestúnske rodiny. FOTO: HN/Katarína Šelestiaková

Ficov ústavný návrh povoliť adopcie len manželom: nešťastný nápad, ktorý ide proti potrebám opustených detí

21.02.2025, 00:00

KATARÍNA ŠELESTIAKOVÁ

- **Premiér Robert Fico prichádza s ústavným návrhom, podľa ktorého budú môcť o adopciu požiadať len manželia.**
- **Z možnosti adoptovať si dieťa chce pritom vylúčiť nielen páry rovnakého pohlavia, ale aj nezosobášené heterosexuálne páry a jednotlivcov.**
- **Odborníci tak varujú, že ohrozené sú najmä deti, ich počty v detských domovoch totiž neklesajú, práve naopak.**
- **Viac ekonomického a politického spravodajstva nájdete na [HNonline.sk](https://www.hnonline.sk).**

Na Slovensku až 25 percent, teda štvrtina z adoptívnych rodičov, vychováva takzvané štátne deti ako jednorodič. Oľga H. z Bratislavy patrí takisto medzi tých, ktorí bez partnera vychovali „domovákov“. Jej dve dievčatá sú už dospelé, majú vlastné rodiny a Oľga sa aktuálne stará o ďalšieho chlapčeka, ktorý by zrejme skončil v ústavnom režime. A opäť sama.

„Vždy stála pri mne moja rodina, otec či brat, takže deti mali aj mužské vzory,“ vysvetlí náhradná mama, ale aj odborníčka, ktorá takmer celý život venovala deťom v detských domovoch ako sociálna pracovníčka. No podotýka, že to nemala o nič ťažšie ani ľahšie ako iní jednorodičia, trebárs rozvedení či vdovy a vdovci, ktorí zas vychovávajú biologické deti.

Podobné rodiny, v ktorých si nechcené deti osvojili len jednorodič, stretáva pani Oľga pravidelne aj na akciách náhradných rodín. Ak sa na nich hovorí o problémoch, tak len v prípade, že im štát kladie pod nohy poľená. Osvojené deti totiž trpia rôznymi psychickými problémami, mnohí z náhradných rodičov sa starajú aj o deti s ťažkým zdravotným postihnutím a majú problém s preplácaním terapií alebo zdravotníckych pomôcok. Štát im veľmi nepomáha, skôr naopak.

Podľa odborníkov pre samotné deti a pre spoločnosť pritom nie je nič dôležitejšie ako to, aby sa zo spokojných detí stali spokojní dospelí, ktorí budú žiť v prospech spoločnosti. Nebudú generovať ďalšie sociálno-patologické javy, ďalšie opustené deti a ďalšie dysfunkčné rodiny. Štatistiky sú neúprosné: deti, ktoré vyrastali v detských domovoch, sa po opustení inštitúcií často nedokážu zaradiť, tvoria až tretinu bezdomovcov.

Jeden rodič verus kolektív

Český ústavný súd ešte v roku 2016 rozhodol, že právo adoptovať dieťa patrí aj homosexuálom. Podľa súdu odporoval zákaz adopcií registrovanými partnermi právu na ľudskú dôstojnosť a bol diskriminačný. Súd v odôvodnení spomenul, že zákon vyrábal ľudí „druhého stupňa“, a to bez jasného dôvodu. Slovensko sa v roku 2025 rozhodlo ísť inou cestou. Premiér Robert Fico prichádza s ústavným návrhom, podľa ktorého budú môcť o adopciu požiadať len manželia.

Slovensko

Robert Fico Peter Pellegrini Andrej Danko vláda dialnice

Z možnosti adoptovať si dieťa chce pritom vylúčiť nielen páry rovnakého pohlavia, ale aj nezosobášené heterosexuálne páry a jednotlivcov. Odborníci tak varujú, že ohrozené sú najmä deti, ich počty v detských domovoch totiž neklesajú, práve naopak.

„Na Slovensku sa boríme s nedostatkom náhradných rodičov,“ spomenie pre HN Marek Roháček z občianskeho združenia Návrat. „Špeciálne by sme potrebovali viac pestúnov a profesionálnych náhradných rodičov alebo osvojiteľov otvorených prijať deti, ktoré to potrebujú. Tento ústavný návrh považujeme za nešťastný nápad, ktorý ide proti potrebám opustených detí,“ hovorí odborník. Reálne by to znemožnilo stovkám detí žiť v rodinnom prostredí a odsúdilo by ich to na život v bezvzťahovom inštitucionálnom prostredí.

Pre zdravý vývoj dieťaťa je pritom nepodstatné, či si ho adoptujú manželia alebo jednorodičia. „V Návrate pripravujeme manželov aj jednotlivcov na náhradné rodičovstvo, kde je cieľom vytvoriť stabilné a podnetné prostredie pre dieťa. Pri jednotlivcoch sa zvlášť zameriavame aj na zapojenie širšej rodiny do výchovy dieťaťa tak, aby tam boli zastúpené rodovo obidve pohlavia,“ spomenie Roháček prípravu, ktorú trebárs biologickí rodičia nemajú, a pritom by to mnohým takisto pomohlo. Už len kvôli deťom.

Názory odborníkov

„Je zrejme, že láskavé a citlivé prostredie môže vytvoriť aj jednorodič, a zase, naopak, pokojne sa môže objaviť aj manželský pár, ktorý toto zázemie nevytvorí. Zúžiť preto otázku rodinnej výchovy a rozvíjania detí na počet rodičov nie je vhodné odborné východisko,“ hovorí psychológ Dušan Fábik.

„Ak je manželstvo stabilné, tak sa dá považovať za preferovanejšie pre dieťa, ktoré prešlo zložitými životnými okolnosťami. Aj jeden rodič je určite výborná možnosť pre dieťa v porovnaní s kolektívnym zariadením,“ myslí si Marek Roháček z občianskeho združenia Návrat.

„Ak je manželstvo stabilné, tak sa dá považovať za preferovanejšie pre dieťa, ktoré prešlo zložitými životnými okolnosťami,“ vysvetlí Roháček, avšak dodá, že aj jeden rodič je určite výborná možnosť pre dieťa v porovnaní s kolektívnym zariadením.

Polarizácia spoločnosti

„V prvom rade by sme si mali uvedomiť, že avizovaný návrh zrejme nie je autentickým krokom vládnych predstaviteľov, ktorý má zlepšiť rodinnú a výchovnú situáciu detí na Slovensku. Vzhľadom na to, že pán Fico počas celej svojej politickej kariéry neprejavoval špecifický záujem o detský vývin alebo vzťahovú väzbu detí, existuje pádný dôvod domnievať sa, že téma slúži primárne politickému PR,“ reaguje psychológ Dušan Fábik. V marci, ak bude návrh v parlamente predložený, k nemu zaznie diskusia. O tom, či bude aj konštruktívna, odborníci zatiaľ pochybujú.

„Možno predpokladať, že cieľom návrhu je vytvoriť určité napätie v našej spoločnosti, ktoré bude zastierať a prekrývať iné zásadné politické témy. Nabádam preto ľudí, aby sme bez ohľadu na svoj názor v danej téme zachovali pokoj a nenechali sa chytiť do oprát nekonštruktívnych rozhovorov a polarizovania spoločnosti,“ upozorní Fábik.

Čo sa týka samotnej otázky, zdravý vývin dieťaťa podľa Fábika nemožno zúžiť na otázku manželstva verus „jednorodičia“. „Ako dobre vieme, najdôležitejším atribútom vo výchove a v rozvoji kognitívnych či emočných kompetencií našich detí zohráva láskavé, bezpečné a primerane citlivé rodinné prostredie,“ spomenie odborník.

„Je zrejme, že láskavé a citlivé prostredie môže vytvoriť aj jednorodič, a zase, naopak, pokojne sa môže objaviť aj manželský pár, ktorý toto zázemie nevytvorí. Zúžiť preto otázku rodinnej výchovy a rozvíjania detí na počet rodičov nie je vhodné odborné východisko,“ dodáva.

Devastačný vplyv na deti

Známy český odborník a profesor Zdeněk Matějček už v 50. rokoch minulého storočia prišiel s priekopníckym dielom o psychickej deprivácii. V dlhodobom výskume sledoval deti, ktoré vyrastali v ústavných zariadeniach, a zistil, že ak boli tomuto prostrediu vystavené v čase raného detstva, malo to na celý ich ďalší život mnohokrát až devastačný vplyv. Nedostatok lásky a istoty spôsobil závažné zmeny v ich duševnom vývoji a dokonca aj vo fyziológii mozgu, ktoré sa už nedali dobehnúť ani napraviť. Na Slovensku, bohužiaľ, klesá počet profesionálnych aj pestúnskych rodín, pričom počet detí v detských domovoch sa výrazne neznižuje.

Máme s Bombicom a Zorom Kollárom spoločný cieľ, hovorí šéf proruskej motorkárskej skupiny Brat za Brata

„Z posledného prieskumu vyplýva, že zo vzorky osvojiteľov bolo 13 percent slobodných alebo rozvedených žien, najčastejšie do 50 rokov života, a osvojené majú jedno alebo dve deti, ktoré navštevujú základnú školu. Tieto ženy sa rozhodli poskytnúť domov deťom, ktoré by inak pravdepodobne zostali v systéme,“ hovorí Natália Blahová z Asociácie náhradných rodín.

Adopcia, pri ktorej dieťa získava priezvisko nových rodičov a biologickým rodičom zanikajú všetky práva a povinnosti k dieťaťu, je iba jedna z foriem náhradného rodičovstva. Medzi ďalšie patrí zverenie do starostlivosti inej osoby, zvyčajne blízkych príbuzných. Alebo pestúnska starostlivosť, teda štátom garantovaná náhradná starostlivosť. Odborníčka dodala, že viac ako 40 percent náhradných rodičov pritom nežije v manželskom zväzku.

Podľa nej je 14 percent rozvedených, 12 percent slobodných, takmer osem percent žijúcich s druhom a okolo šesť percent sú rodičia samoživitelia. A podotýka, že prípadná zmena ústavy by im zakázala uchádzať sa o dieťa. Päťtisíc detí u nás stále žije v detských domovoch, ktoré voláme eufemizmom „centrá pre deti a rodiny“.

Zabrzdí ho opozícia?

Ficov ústavný návrh by mal byť v parlamente predložený v marci, na jeho schválenie však potrebuje ústavnú väčšinu, teda až 90 hlasov. Koalícia má momentálne 76. Potrebovali by tak aj hlasy opozície. Tá sa pre HN jednoznačne vyjadrila v neprospech tejto časti návrhu. Progresívci, KDH a Sloboda a Solidarita pokladajú vládny návrh na zmenu Ústavy, aby Slovensko rozhodovalo v kultúrno-etických otázkach suverénne, nad právom Európskej únie, za spochybenie podstaty nášho členstva v Únii.

„Táto právna úprava by nielen popierala podstatu hodnôt Európskej únie, ale je tu významný precedens – Poľsko za podobnú právnu úpravu čelilo žalobe Európskej komisie. Táto novela však zďaleka nie je o dvoch pohlaviach. Touto zmenou Ústavy je popieranie podstaty fungovania EÚ,“ upozorňuje podpredsedníčka strany Mária Kolíková. Toto je podľa jej slov konkrétny krok k tomu, aby sme vystúpili z EÚ. „Darmo rozpráva o tom, že nespochybnúje našu zahraničnopolitickú orientáciu,“ upozorňuje aj na riziká žaloby zo strany Európskej komisie a hroziace sankcie proti Slovenskej republike.

SaS iniciovala hromadnú pripomienku k tejto zmene Ústavy a žiada, aby premiér návrh stiahol a aby už nebol súčasťou žiadnej ďalšej debaty. „Chceme Robertovi Ficovi pripomenúť, že to bol práve on, kto podpísal Lisabonskú zmluvu v roku 2009 a sám sa v mene Slovenskej republiky prihlásil k rešpektovaniu prednosti práva Európskej únie pred právom členských štátov vrátane ústavného práva,“ dodala.